Abonamentul
Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni
Un șir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii« în Blaș.

Anul X. Blaș 31 Martie 1900. Numerul 13.

Lupta politică.

(Z) Este un vechi și incontestabil adevěr, că lupta politică ce desvóltă un popor este cea mai sigură notă a energiei și a consciinței sale.

Cu cât viața politică a unui popor e mai desvoltată, cu cât e mai învederată și mai des manifestată *voința* lui de a lua parte activă la ocârmuirea destinelor statului, cu atât mai evidentă va fi energia lui.

Nu mai puțin e adevěrat, că în imensa luptă pentru existență, atât individii, cât și diferitele comunități, aŭ drept de a se validita numai în proporția cu energia, ce desvóltă întru incorporarea voinței lor.

Prea firesc urméză din aceste, că un popor, care prin *fapte* consecuente și consciente nu-și manifestéză *voința* sa, care prin o conscientă și continuă luptă politică nu ține a da evidente dovedi despre *energia* inherentă firei sale, nu va puté fi prețuit de factorii competenți, ca un popor, de care trebue să țină cont în ocârmuirea afacerilor publice, fie acele de ori ce natură, ori însěmnătate.

Și dacă adevěrate sînt aceste, posibil e, să nu cuprindă o adâncă întristare inimile, și o întemeiată îngrijire mintea fie cărui român cugetător, vědênd disolata și trista stare a vieții nóstre politice?

Posibil e, să nu ne cuprindă pe toți o deplin justificată măhnire, vědênd, că consciința națională și energia poporului român n'a putut resista cu succes în continuarea luptei politice eminamente legale influinței dăunóse ale unora și amăgirilor seducatóre ale altora?

*

Inaugurêndu-se lupta politică a Românilor din Transilvania și Ungaria propriŭ zisă pe basa programului național din 1881, am fost martori oculari la frumóse, impunătóre și înainte de tóte demne manifestațiuni a consciinței naționale.

Am vědut manifestându-se voința și energia poporului român și e absolut imposibil a nega, că în proporție cu acele manifestațiuni, a crescut la evidență atențiunea binevoitóre a factorilor hotăritori din patria nóstră pe cum și a celor aflători a fară de hotarele ei.

Astădi înse vedem, că în proporție pe cum a scădut manifestarea energiei nóstre de resistență și de acțiune, în aceea-și proporție a scădut, ba s'a redus aprópe la zero, atențiunea față de noi și față de postulatele nóstre legale și legitime.

Fără a întra în apreçiarea critică a programului național din 1881, credem a puté constata faptul, că ideea principală a acelui program este *emanciparea poporului român* și ținuta de căpătenie a lui; *validitarea poporului român, ca națiune, ca individualitate constituitóre de stat.*

Drept motiv al decretării acestui program național și al diferitelor manifestațiuni înscenate pe basa acestuia a fost neîndreptățirile continue de cari împărtășiți am fost. Ar fi fost deci urmarea logică a lucrurilor, că acele manifestațiuni, acele acțiuni politice se urmeze în continuitate firéscă — schimbând eventual modalitatea sub presiunea forței maiore și a impreju- rărilor strămutate, — până când motivul din care aŭ pornit esistă și până când ținta s'a ajuns. Ceea ce ne face înse, ca punênd în discuția aceste tristă temă să arětăm lipsa energiei și a deplinei nóstre consciințe naționale este faptul, că de și atacurile îndreptate în contra ființei nóstre naționale, în contra tuturor aședămintelor nóstre bisericesci și culturali și a prosperării nóstre economice, nici când n'aŭ fost mai vehemente, de cât chiar azi, lupta politică a nóstră să vede a-și fi curmat șirul și acei bărbați, cărora li-s'a încredințat la timpul seŭ, aprópe cu desevârșita escludere a altora, conducerea destinelor vieții politice a poporului român, să věd a fi preocupați aprópe esclusiv cu nostimul gând, de a puté afla reciproc nóuě și nóuě „date“ despre „inconsecuența“ saŭ „tradarea“ unuia saŭ altuia, adecă lasă a fi preocupată opinia publică și azi de cestiuni asupra cărora unul fiesce care și-a putut forma părere

Feuilleton.

Un vis ciudat.

— *de Mark Twain.* —

(Fine.)

„Așa este, prietine“, zise sěrmanul schelet. „lucrul stă chiar așa cum ți-l'am predat. Dóuě din aceste cimitere vechi, — acela unde locuesc eŭ, și unul care e aședat mai de parte îndĕrĕt, — într'atâta sînt de părăsite de cătră urmașii nostri, în cât de fel nu mai sînt de locuit. Am ajuns acolo, că trebue să privim cum se ruinéză și se nimicesc ce biată mai avem! Nu vei crede, dar e adevěrul curat: între toți cunoscuții mei nu se află nici unul, care se aibă un cosciug în stare bună!

„Nu vorbesc nici de cum despre acel popor sěrman, carele vine aci într'o ladă de brad, ci vorbesc despre înmormîntările vóstre cele pompóse, cu cosciugurĭ de argint, despre aceia, cari vin maestatic în cóce în fruntea unei procesiuni și-și caută cele mai bune locuri în cimiter. — Înțěleg pe ómenii bogați și însěmnați ca Jarvi, Bledsoe și Burling și alții. Aceștia toți sînt aprópe de ruină. Aŭ fost cei mai solidi bărbați ce i-am avut. Și acum privesce o dată la dênșii — sînt scăpătați de tot. Unul dintre Bledsoe și-a vêndut monumentul unui fost marcher, ca să-și capete vre o câte va aschii sub cap. Și, trebue se scii, că la nimic nu ține mai mult un cadavru, de cât la monumentul seŭ. Îi place mereŭ să cetéscă înscripția de pe el și atâta o tot cetesce, până ce în urmă ajunge acolo, că însuși crede într'însa și atunci în tótă nóptea îl poți vedea ședênd pe gratii și bucurându-se de inscripția sa. Inscripțiile mortuare sînt ieftine și ele fac mult bine unui serman repausat, mai cu samă dacă acestuia în viață i-a mers rěŭ de tot. Mi-ar plăcea, dacă acelea s'ar folosi mai a dese ori. Eŭ nu vreaŭ să mě plâng, dar, spunêndu-ți între patru ochi, cred că n'a fost frumos din partea urmașilor mei, să-mi pună numai acéstă tablă simplă de piétră, pe care eraŭ gravate numai cuvintele: „A trecut în viéța cea alaltă, spre a-și primi rěsplata meritată.“

„Când vědui pentru prima óră acéstă inscripție, eram tare fălos, dar mai târziŭ observam, că de câte ori venia aci un amic vechiŭ al meŭ, de atâtea ori își răzěma bărbia de gratii, făcea o față lungă, și ajungênd cu cetitul până la cuvintele aceste, rîdea înfundat și pleca p'aci în colo cu o față mulțumită.

„Atunci am ras'o jos, ca să nu mai věd pe acești nebuni. Și cum îți spun, un mort tot de una e fălos pe monumentul seŭ. Uite colo, cum trec o jumătate de duzină din neamul lui Jarvi, ducênd cu ei și monumentul familiar. Și Smithers trecŭ p'aci mai înainte cu monumentul seŭ. Holla, Higgins, vechiŭ amic! . . . Ăsta e Meredith Higgins — muri în 44 — familie veche nobilă, — străbună-sa a fost indiană, — staŭ în relațiunile cele mai intime cu el. — nu m'a audit, — asta e causa de nu mi-a rěspuns. Îmi pare fórte rěŭ, căci bucuros ași fi voit să ți-l recomând. Ți-ar fi placut de dênsul. El este unul dintre cele mai smâncite, mai schilave și mai descompuse schelete din câte ai vědut, dar e plin cu satiră și umor. Când rîde, cugeți că se freacă dóuě petri de olaltă, ér risul și-l începe cu o sbierătură veselă, — ca și când ai trage cu un cui pe un ochiŭ de ferestră.

bine motivată din fapte, în loc de a se ocupa cu esigenţele actuale politice marî şi demne de deplină atenţiune.

Saŭ ar pute cine va nega, că azî nu ne maî ameninţă acela-şî pericol ca maî înainte?

Nu vedem óre, cum şovinismul ostil fiinţeî nóstre cu o înfiorătóre consecinţă atacă bisericile nóstre naţionale? Nu vedem cum acela-şî şovinism se silesce tot maî mult aşî câştiga ingerinţă în averile nóstre, *esclusiv* ale nóstre? Nu vedem cum zi de zi pe faţă, orî în mod ascuns, dar adênc simţit de noî, strînge tot maî mult hotarele libereî mişcărî a desvoltăriî nóstre culturale? Maî mult, nu vedem, că tot acel şovinism prin oficióse organe ne atăcă cu temeritate neobicînuită chiar şi sanctuarul sentimentelor nóstre interne de pietate şi mândrie naţională? Nu vedem óre, că nu numaî că nu ni-se recunosc şi nu ni-se redaŭ drepturî luate în trecut, ci ni-se ieaŭ pe zi ce merge, carî le avem încă, ni-se denégă chiar dreptul de a ni-le ţiné.

Şi tóte aceste merg şir după olaltă în proporţiă pe cum viaţa nóstră politică s'a micşorat, căcî nefiind ea, nicî energia nicî consciinţa nóstră nu póte fi manifestată, decî în urma logiceî lucrurilor ajungem a fi total desconsideraţî.

Şi credem cu drept cuvînt a puté afirma, că mult se înşélă, ceî carî cred, că aŭ satisfăcut datorinţeî lor, fiind în sentiment bunî românî şi bunî creştinî, mărginindu-şî activitatea pe „teren economic", „cultural", — vorbe des audite, atuncî când din esperienţa proximuluî trecut putem vedé, că nu poţî prospera pe teren „economic", „cultural", când în lipsa uneî consciente lupte politice ţi-se ieaŭ pe zi ce merge mijlócele fară, carî prosperarea pe acele terene e numaî un frumos dar nerealisabil vis.

Acel popor, care doresce şi se simte nedreptăţit a pretinde loc în viaţa popórelor, acel popor care simte în sine calităţî demne de desvoltat, pentru a fi apreciat în mijlocul omenimeî culte, trebue să ajungă la convingerea, că ceea ce dă singura basă neespusă la schimbările şi influinţele vremelnice este singur voinţa sa tare, energia de a lucra şi *conscienta luptă politică,* care nu e alt ceva, de cât manifestarea demnităţiî sale.

Ajutorul de stat. — După cum aflăm ministrul de culte a asignat suma de 46.320 fl. pentru ajutorarea preoţilor maî slab dotaţî din Archidiecesa de Alba Iulia. Baniî acestia î-a împărţit Ministrul pe basa unuî conspect înaintat de Ordinariatul mitrop. Se înţelege, că din conspect aŭ fost şterşî preoţiî aceia, carî n'aŭ *convenit* domnilor de la Pesta, ér ceî plăcuţî, ceî plinî de merite „patriotice" aŭ fost rĕsplătiţî destul de gras.

Zilele acestea va apăré şi circulara, prin care se comunică lista celor împărtăşiţî. Cifrele din ea vor arĕta fie căruî preot dreptatea şi ecuitatea, dovedită la împărţirea acestor banî, carî numaî bine nu aduc preoţimeî nóstre.

De astă dată însĕmnam aci, că în vreme ce preoţiî harnicî şi slab dotaţî nu sînt împărtăşiţî de loc, saŭ cu suma ridiculă de 30—50 fl. — pe atuncî, alţiî cu puţină cualificaţie, şi fără nicî un merit, primesc **600 fl.**!

Acţiunea Românilor gr. cat. — Sub acest titlu fóia kossuthistă „Magyarország", publică în numĕrul sĕŭ de la 27 Martie următorul comunicat, despre care credem a sci, că esprimă maî mult o dorinţă a autoruluî sĕŭ, de cât o stare faptică a lucrurilor.

„După cum am anunţat la timpul sĕŭ, Româniî catolicî de rit grecesc (?!) (de fapt înse cu liturgiă valahă), carî aparţin Mitropolieî de Alba Iulia şi Făgăraş (Blaş), aŭ adresat prin archiereiî lor Primateluî, ca preşedinte al congresuluî autonomieî catolice, un memoriŭ, în care provocându-se la organismul Mitropolieî, ce l-aŭ primit pe timpul absolutismuluî, protestézâ ca şi eî să fiă cuprinşî în organismul autonomieî regnicolare catolice şi pretind recunóscerea dreptuluî de a se organisa independent. Protestul acesta a fost îndrumat la comisiunea de 27 a congresuluî pentru autonomie, care înse l-a ignorat tot aşa, ca şi conferenţa episcopilor din tómna anuluî trecut, înaintea căreia Mitropolitul din Blaş l-a fost adus, făcênd în legătură cu el recriminărî nóuĕ.

„Din isvor acreditat se vestesce, că Mitropolitul din Blaş, dimpreună cu episcopiî de Oradea mare, Gherla şi Lugoş, aŭ comunicat pretensiunile lor supremuluî patron (monarchuluî), tot o dată aŭ adresat Sfîntuluî Scaun din Roma un memoriŭ în interesul validităriî pretinselor lor drepturî. După cum se vorbesce înse în cercurile înalte bisericescî, acéstă nisuinţă separatistică n'are nicî o şanză de isbêndă, fiind că ea se opune rescriptuluî patronuluî suprem, prin care la timpul sĕŭ a convocat congresul autonomic cu participarea tuturor catolicilor de rit latin şi grecesc din Ungaria. Faţă cu acéstă disposiţiune a patronatuluî suprem al regeluî apostolic înse, dreptul nostru public nu permite apelaţiune."

Erupţiunile luî „Magyar Szó" continuă. În numĕrul de la 25 a l. c. în un articol, ce vrea să scuze pe luteranî de orî ce tendinţe panslave, cetim: „Opinia publică nu se scandaliséză şi mărituluî guvern nu-î pasă, că preoţiî valahî în adunările lor vorbesc românesce, că „Unirea", fóea magiaro-fagă şi trădătóre de patrie, organul mitropolieî din Blaş, umblă din mână în mână, şi că aceea-şî fóe se bucură din tot sufletul de falimentul limbeî magiare, ca limbă liturgică. Macar că ar fi vremea ca Széll să *sufle* (szél = vînt. Red.) aşa de tare, în cât pe mitropolitul din Blaş să-l spulbere până în România.

„Heda, Jones? Ăsta e bĕtrânul Columbus Jones, — linţolul î-a costat patru sute dolarî, — întrégă înzestrarea împreună cu monumentul dóuĕ miî şi şepte sute. Asta a fost în primăvara anuluî 26. A fost ceva splendid pentru timpul de atuncî. Chiar şi din Alleghanies veniră morţiî spre a vedé aceea pompă. — spiritul, care locuia în mormîntul de lângă mine, îşî aduce încă fórte bine a minte de acel lucru . . . Vedî tu pe acel individ, cum merge cu o scândură de la căpĕtâiŭ subsuóră, fără osul fluieruluî şi fără nicî o haină mortuară pe capul sĕŭ? Acela e Barstow Dalhouse; şi, după Columbus Jones, peronalitatea cea maî bogat înzestrată, care s'a mutat vre o dată în cimiterul nostru. Noî ne mutăm de aci cu toţiî. Nu maî putem suferi tractarea urmaşilor nostri. Să fac cimiteriî nóuĕ, dar pe noî ne lasă tot în starea cea ruşinósă de până acum. Să reparéză stradele, dar nicî o dată nu se reparéză ceva din jurul nostru, saŭ ce este al nostru. Privesce la cosciugul meŭ, — şi îţî spun că în timpul sĕŭ a fost o mobilă, care în orî şi ce casă din oraş ar fi atras atenţiunea asupra sa. Dacă doreseî, îl poţî avé, — eŭ nu-mî pot permite lucsul, ca să-l reparez. Pune să-î facă un fund noŭ, înlocuesce o parte a coperişuluî, ér la partea stângă pune-î ceva căptuşală nóuă şi veî avé un lucru fórte comod. Nu mulţumi, aî fost curteneţ faţă de mine, şi maî bucuros aşî vrea să-ţî daŭ tot ce am, de cât se apar nemulţumitor. Nu-ţî trebue? Eî, cum voescî, dar eŭ aşî dori bucuros, să mĕ arĕt mulţumitor şi darnic. Rĕmâî sănătos, amice, trebue să merg. În nóptea acésta am să fac, póte, un drum îndelungat; să înţélege că n'o sciŭ cu siguritate. Numaî una o sciŭ sigur, a nume, că acum vreaŭ să emigrez: în vechiul şi părăsitul cimiter nu voiŭ maî durmi nicî o dată. Voiŭ pribegi încontinuŭ, până ce voiŭ găsi o locuinţă comodă, să scii că voiŭ trebui se merg chiar şi până la Newjersey. Toţî locuitoriî sînt ocupaţî cu mutatul. Erî séră, într'o adunare publică, s'a hotărît emigrarea, şi pe timpul când rĕsare sórele, nicî un os nu se va maî afla în locuinţele cele vechî. Ast fel de cimiteriî să potrivesc pentru amiciî meî în viaţă, dar nu să potrivesc pentru noî, carî avem onórea a face aceste observărî. Părerea mea este părerea generală. Dacă nu credî mergî la cimiter, unde veî vedea cum tóte spiritele să pregătesc de ducă şi rĕstórnă totul din jurul lor. Manifestaţiile lor de neplăcere aŭ un caracter aprópe rebelic . . . . Holla, écă aci merg câţî va dintre Bledsoe, şi dacă veî binevoi a-mî ajuta să ridic acéstă piétră, gândesc a mĕ alătura şi eŭ la societatea lor şi a merge cu dênşiî maî de parte. O familie veche şi fórte onorabilă, aceştî Bledsoe. Înainte cu cincî zecî de anî obicinuiaŭ a veni a fară cu trăsurî mortuare trase de câte şese caî, şi cu alte pompe. Rĕmâî sănătos, amice."

Şi, cu piétra sa pe umĕr, să alătură de procesiunea cea înfiorătóre, trăgênd după sine cosciugul cel defectuos; căcî de şi mi-l'a oferit cu tótă insistinţa, totuşî am refusat să primesc acéstă locuinţă ospitalieră.

Cred, că maî bine de dóuĕ óre aŭ tot trecut pe dinaintea mea aceştî sĕrmanî espulsaţî, împovoraţî cu efectele lor oribile, şi în tot restimpul acesta steteam aci şi-î compătimiam. Doî saŭ treî inşî dintre ceî maî tinerî se informară despre trenurile de nópte, ceî alalţî înse păreaŭ a nu cunósce acest mod de călătorie şi întrebaŭ numaî după obicinuitele drumurî publice cătră diferitele oraşe şi oraşele; multe dintre aceste acum nu se maî află pe nicî o cartă, ele aŭ dispărut de acolo, ca şi de pe pămînt, înainte de asta cu vre o treî zecî de anî; ér altele nicî n'aŭ esistat, de cât numaî pe cartă. Şi eî întrebaŭ despre bunăstarea cimiteriilor din acele oraşe şi oraşele şi despre veneraţiunea ce o aveaŭ locuitoriî pentru morţiî lor.

Întrégă istoria acésta mĕ interesă nespus de mult şi îmî escită compătimirea pentru aceste fiinţe fără patrie. Şi fiind că totul

pămîntul de făgăduinţă al Valachilor; ar fi vremea ca Széll, să se prefacă în furtună, ca să se curăţéscă o dată aerul."

Ne abstinem de la apreţierî. Cu ómenî, carî *ast fel* mannéză condeiul nu ne dimitem în discuţiî. Lăsăm înse să vorbéscă în locul nostru o fóe ungurésca, carea, se vede, s'a revoltat şi ea în contra acestor orgiî ziaristice ale luî „Magyar Szó".

În numĕrul 12 al revisteî „*Közmüvelődés*" din Alba Iulia cetim:

„Româniî greco-catoliciî serbéză în Septembre a. c. iubileul de 200 anî a sfinteî unirî. Din acest prilej mitropolitul din Blaş va ţiné sinod provincial, şi atât în Blaş cât şi în reşedinţele sufragane vor fi serbărî maî însĕmnate. Acestor serbărî aparţine şi peregrinajul la Roma, aranjat de un comitet central din Blaş, şi spre acest scop a şi apărut de repeţite orî avis în fóea „Unirea". Româniî greco-catoliciî de sigur vor lua parte la acest peregrinaj în numĕr frumos, parte ca să-şi esprime nealterata lor alipire faţă de s. unire, parte să-şî facă omajul la sfârşitul véculuî înaintea Romeî, spre a se împărtăşi de indulginţe. Ast fel stând lucrul, în cercurele competente ale Românilor greco-catoliciî a stîrnit legitim resens denunţarea mincinósă şi fără nicî un temeiŭ, că peregrinajul amintit ar avé caractĕr demonstrativ, saŭ că ar fi în ceva nex cu mişcarea liturgică din diecesele de Munkács şi Eperjes, căcî mitropolia din Blaş, nu are a face cu acésta nicî în clin, nicî în mânec. După cum aflăm din loc competent, orî ce suspicionare şi combinare de atare natură este absolut falsă şi nu va face serviciŭ de cât acelora, carî privesc cu ruşine şi cu durere la orî ce manifestare catolică maî înaltă."

Reproducênd şirele aceste din o fóe magiară, credem, că obiectivitatea şi calmitatea lor ar fi vrednică de luat în samă, cel puţin de cătră pressa magiară catolică, dacă nu de întrégă pressa cu vederî maî vaste ca a şovinistilor de la „Magyar Szó".

La închierea foiî aflăm că „Magyar Szó" n'a sfârşit cu insanităţile sale. Sub titlul „Pactul din Blaş" publică un noŭ articolaş, la care înse nu maî reflectăm, fiind că ne-am convins, că tóte cele scrise de numita fóe în afacerea nóstră, sînt nisce deprinderî de stil, prin carî autorul lor se învaţă a înjura pe tóte tonurile. Ér cu ceî ce înjură, nu maî putem sta de vorbă.

---

părea a fi aievea, şi nu sciam că era vis, aşa amintiî unuî trecător ideea ce-mî trecu prin cap, şi a nume, ca se daŭ publicităţiî acéstă emigrare tristă, — dar tot o dată observaî, că n'aşî putea-o reproduce fidel, aşa cum s'a întîmplat, fără de a părea că vreaŭ să-mî bat joc de un obiect serios. Trecătorul înse plecându-se preste portiţa grădineî mele, îmî şopti la ureche:

„Nu-ţi pese de asta. Comuna care póte suporta ast fel de cimiteriî, ca aceste din carî emigrăm noî, este în stare să supórte orî şi ce s'ar zice despre morţiî ce zac într'însele."

Chiar în momentul acesta cântă un cocoş, şi procesiunea spiritelor dispărŭ, nelăsând în urmă-I nicî o sdreamţă saŭ os. M'am trezit, şi observ că eram în pat, ér capul îmî atêrna tare în jos preste stavilă, o posiţie care era potrivită spre a visa visurî ce cuprind în sine o morală, înse nu visurî poetice. —

De închiere asigur pe cetitor, că dacă cimiteriul oraşuluî sĕŭ se află în bună stare, acest vis nu face alusione la acela, ci la al *altuî* oraş apropiat.

O vóce germână despre peregrinajul Rutenilor. — „Germania" marele ziar al centruluî catolic din Berlin în numĕrul de la 27 a l. c. scrie: „Nu de mult s'a presentat înaintea Sfîntuluî Părinte din Roma şi un peregrinaj constătător din aşa numiţî „magiarî greco-catoliciî." Cât de de parte este acest peregrinaj de adevĕr se vede din împrejurarea, că chiar conducĕtoriî nu eraŭ ungurî, ci episcopiî rutenî din Eperjes şi Ungvár. Acest peregrinaj nu avea de scop participarea la indulginţele „anuluî sfînt", ci maî mult voia să fie o demonstraţie monstră pentru admiterea limbeî magiare ca limbă liturgică. Demonstraţia a păţit fiasco. Sfîntul Părinte nu a permis, ca la primirea peregrinilor episcopul din Eperjes, să pomenéscă cererea despre încuviinţarea limbiî unguresci ca limbă liturgică. Nu scim ce L-a înduplecat la acésta, pe Sfîntul Părinte, dar credem, că a fost reserva, ca nu cum va încuviinţarea acésta, să fie o palmă pentru Slaviî şi Româniî de ritul grecesc, câtă vreme s. Scaun nu întrelasă de a delătura pedecile, ce staŭ în calea uneî eventuale unirî a tuturor Slavilor şi Românilor cu Roma. Nesuccesul demonstraţieî a scos din sărite pe toţî ungurii fără deosebire de confesiune. Şi fiind că nu aveaŭ asupra cuî să-şî descarce mânia, şî-aŭ vĕrsat amarul asupra Românilor greco-catoliciî din Ungaria şi Transilvania. Provedinţa a voit, ca acestia (Româniî gr. cat. Red.) să serbeze chiar în Septembre a. c. iubileul de 200 anî de la unirea cu Roma. Din acest prilej redacţia „Uniriî" din Blaş pune la cale un peregrinaj la Roma, a căruî membri împărtăşindu-se de graţiile anuluî sfînt, să mulţămĕscă luî Dumnezeŭ şi Sfîntuluî Scaun pentru binefacerile ce le-aŭ revĕrsat asupra nĕmuluî lor prin unirea cu Roma. Foile magiare voesc să împedece acest peregrinaj. Şi pentru ce? Causa o aflăm în articolul de fond al ziaruluî Bánffy-st „Magyar Szó" din 18 a c. (cunoscut deja cetitorilor noştri. Red.), unde se cere în terminiî ceî maî aspri şi maî vătĕmătorî urmărirea şi pedepsirea mitropolituluî Victor Mihályi, sub a căruî egidă se aranjéză peregrinajul. Óre să nu maî fie permis în imperiul unuî *rege apostolic* de a învita pe credincioşî la un peregrinaj spre Roma şi a-l însoţi la mormintele Apostolilor?"

Clubul Saşilor. — Ca o întregire a celor scrise în primul de azî, reproducem următórea scrisóre din fóea vieneză „Information".

„În camera magiară s'a constituit un partid noŭ, sub numirea: „Clubul Saşilor." În timpul de faţă sînt 13 deputaţî saşî, din carî până acum 9 aŭ păşit deja în legăturile nouluî club. Aceştî 9 deputaţî aî „prudentuluî şi circunspectuluî" popor săsesc aŭ pricinuit şi până acum guvernuluî destulă durere de cap. Scopul espres al nouluî club este, să asigure saşilor, câte un loc în delegaţiunî şi în fie care comisiune a camereî. De óre ce înse condiţiunile acestea nu-s îndestulitóre pentru constituirea unuî club politic, aŭ căutat şi aŭ şi aflat basa principială pe care s'aŭ putut consolida. Deputatul Bruckner, care a fost ales ca preşedinte al acestuî club, a declarat încă la 12 a c. înaintea alegĕtorilor sĕî din Sibiŭ, că el şi colegiî sĕî saşî staŭ pe basa „programuluî poporal săsesc," care fără de a avea o ţintă antimagiară, cer din potrivă scut şi apĕrare pentru feluritele rase saso-germane. În urma acestora apoî cu tótă ţăria perhoreschiéză legea adusă înainte cu câţî va anî despre magiarisarea numiriî localităţilor din Ungaria.

În cercurile liberale şi şoviniste se svonesce, că guvernul nu vrea să recunóscă clubul săsesc, căcî nu póte tolera tendinţele „separatistice" şi „naţionale". La tot casul trebue să aşteptăm confirmarea acesteî scirî, căcî ar fi fórte curios, ca să nu se tolereze organisarea partidelor politice. Nicăirî pe lume nu se cere permisiunea anticipativă a guvernuluî pentru organisarea unuî partid politic, şi ast fel nicî în vestita Ungarie liberală nu se póte cere. Se organiséză şi trăiesc, dacă aŭ putere de viéţă, dar nu se intereséză de-I convine orî nu guvernuluî esistinţa lor. Guvernul iea act despre aceea, că s'a organisat un noŭ partid, există şi păşesce cu un anumit program. Bánffy şi ministriî luî înainte cu cincî anî, când s'a format partidul poporal, aŭ declarat că nu-l vor recunósce. Eî, cu tóte aceste, partidul poporal există şi e un factor, de care trebue să ţină cont orî ce guvern. Ast fel va fi şi cu noul club săsesc. Nu-î permis să fie perhorescat din motivul, că e organisat pe basă naţională. Din contră, trebue deschisă calea naţionalităţilor, ca să-şî pótă espune plângerile în parlament şi să se pună o dată capĕt la jocul de-a-ascunsele cu naţionalităţile: atuncî se va vedé dacă este seriósă în Ungaria cestiunea naţionalităţilor, saŭ nu."

Revistă bisericéscă.

Roma. Zilele trecute Sfinţia Sa pontificele Leo XIII a primit în audienţă pe soţia eredeluî de tron al Svedieî şi Norvegieî, cu pompa îndatinată la primirea domnitorilor.

Numĕrul peregrinilor, apropiindu-se s. sĕrbătorî ale apusenilor, cresce pe zi, ce merge. Singur numaî în luna venitóre, patru peregrinaje maî marî şi-aŭ însinuat sosirea la locurile sfinte.

Revistă politică.

Afacerî interne. Părinţiî patrieî se grăbesc cu votarea budgetelor pentru diferitele ministeriî. În zilele din urmă se ocupă cu cheltuelile ministruluî de finanţe, carî, ca şi cele de maî înainte fără multă bătae de cap, vor fi incuviinţate.

Ministeriul de agricultură din parte-şî, parte ca să promoveze agricultura, parte ca să se îngrijéscă de salubritatea aeruluî, a făcut un plan, după care o parte a Dunăriî ar trebui deviată pe şesul Ungarieî. Din canalul acesta, care érăşi s'ar reintórce în Dunăre, s'ar puté iriga maî multe zecî de miî de jugĕre, şi cu mijlocirea luî, maî multe

comune s'ar puté scăpa de apele stătătóre, ce infecteză aerul.

În timpurile liniştite în carî trăim şi în carî la noî tóte merg strună, cercurile politice parlamentare aŭ fost surprinse de formarea clubuluî parlamentar naţional săsesc. Membriî clubuluî sînt puţinî, abia sînt 9 deputaţî săsescî, fiind ceî alalţî în partidul guvernamental. Partidele parlamentare esistente de multă vreme nededate ca să vadă în mijlocul lor grupurî de deputaţî cu colorit de al naţionalităţilor, în dată după formare, aŭ şi enunţat verdictul asupra noŭ-născutuluî. El nu va fi recunoscut în viéţa parlamentară, prin urmare în comisiunile, în carî tóte partidele vor fi representate, Saşiî vor rĕmâné a casă, dacă nu vor voi să se contopéscă cu vre unul din partidele deja esistente, care staŭ pe basa dualismuluî.

Austria. În una din şedinţele trecute ale conferinţeî de împăciuire dintre Cehî şi Germânî, representanţiî Cehilor aŭ predat un ultimat ministruluî president Kőrber, în care spun, că prim-ministrul austriac orî să-şî spună părerea în ceea ce privesce folosirea limbeî cehe în afacerile interne ale Bohemieî, orî dacă nu, să disolveze conferinţa, ca pe una, ce nu maî are nicî un rost. Kőrber, după cum spun foile cehe, ar fi rĕspuns, că el bucuros restitue limba cehă, ca limbă oficiósă, dacă prin acésta se va ajunge pacea imperiuluî. Rĕspunsul prim-ministruluî a liniştit pe deputaţiî cehî, şi nicî Nemţiî nu s'aŭ arĕtat contrarî.

Pentru aplanarea totală a diferinţelor, carî acuma în mare parte s'aŭ domolit, s'aŭ ales dóuĕ subcomisiunî, cu scopul să facă proecte, ce ar fi să se desbată înainte de convocarea dieteî provinciale.

Într'aceea şi Cehiî tinerî, carî nu aŭ luat parte la conferinţă, încă aŭ ţinut o întrunire. Într'însa deputatul Gregr a învinuit pe Cehiî tinerî cu laşitate, pentru care fapt aceştia aŭ voit să-l scótă din clubul lor, dacă întrunirea nu ar fi fost disolvată. Nemţiî radicalî, încă aŭ ţinut o întrunire, dar fiind că într'însa s'aŭ ţinut vorbirî în contra corónei, de asemenea a fost disolvată.

Basaţî pe cuvintele ministruluî president, cetăţeniî de confesiune israelită din Austria, carî la noî cu un cuvînt s'ar numi Evreî, şî-aŭ luat inima în dinţî şi aŭ trimes o deputaţiune de 6 membriî, carî aŭ făcut cunoscute ministruluî marile primejdiî, ce ameninţă în timpul din urmă pe strănepoţiî poporuluî ales de odinióră. Ministrul Kőrber, care tuturor tóte s'a făcut, se înţĕlege, a mulţămit deputaţiuniî pentru încrederea, ce şî-a pus-o în el şi a rugat-o, ca orî şi când în plângerile sale să se adreseze la dînsul.

România. Dumineca trecută partidul liberal a ţinut în principalele oraşe din ţară întrunirî de protestare contra procesuluî Hallier. Acum câţî va anî când s'a hotărît ridicarea portuluî Constanţa, s'aŭ încreditat acele lucrurî inginerului francez Hallier. Acesta, fie, că a fost şicanat de administraţie, fie, că a voit să tragă pe şfóră guvernul român, a tândălit cu esecutarea lucrărilor până ce în sfârşit a fost dat a fară. Acum Hallier a intentat proces statuluî român, cerênd drept desdaunare 18 mil. francî. Procesul acesta se ţine înaintea unuî tribunal de arbitri. Discuţiunea şi pertractările se ţin în limba franceză. Advocatul luî Hallier e un advocat francez Poincaré.

Pertractările sînt aprópe terminate. Tribunalul a mers la Constanţa să ieie unele informaţiî la faţa loculuî.

Acest proces l'a folosit partidul liberal, ca o armă fórte bună contra conservatorilor, acusându-î că a umilit ţara, despreţuind limba şi lăsând să fie ofensaţî de străinî.

Întrunirea primă de protestare a fost turburată de o ceată de bătăuşî conservatorî, carî aŭ atăcat cu ciomege pe cetăţenî, ziariştî şi studenţî.

Opiniunea publică e amărîtă şi revoltată centra guvernuluî pentru acest proces umilitor.

În senat Tit Maiorescu a anunţat o interpelare în acésta afacere.

Se crede, că guvernul va cădea. Contra luî sînt şi junimiştiî, în frunte cu Carp.

Transvaal. Sĕrmaniî Burî cugetaŭ, că se vor puté susţiné cel puţin la Kronstadt, dar în curînd s'aŭ vĕdut siliţî să părăséscă şi acéstă speranţă şi să se retragă cu toţiî în Transvaal. E drept, că preşedinţiî celor dóuĕ republicî aŭ ţinut vorbirî încurăjătóre cătră ostăşime, şi soldaţiî sînt resoluţî a se lupta pentru libertatea ameninţată cu nimicire, până la estrem, dar e drept şi aceea că trupele Burilor în retragerea lor cătră Transvaal întîmpină pretutindenea greutăţî, opunênduli-se la tot paşul corpurî de armată angleză. Rĕspins-aŭ eî inimicul la Lobatsin şi pe generalul anglez Gatacre, carea le opria calea, încă l'aŭ bătut, dar în alte multe locurî grupurî micî de Burî sînt încujurate de inimic.

Puţin curaj maî inspiră Burilor starea critică a oraşuluî Mafeking, care neprimind nicî un ajutor, de 5 lunî de zile, de când e asediat, e aprópe să se predea.

În Anglia nu mică îngrijire a causat petrecerea atât de îndelungată a generaluluî Roburts în fosta capitală a Oranjeluî, Bloemfontein. Pe cum a eşit înse la ivélă în timpul din urmă întârzierea generaluluî anglez, a fost necesară. Roberts n'a avut încredere nicî în Buriî, carî la proclamările luî, aŭ depus armele. Şi aşa pentru ca de o parte să se îngrijéscă de regimul militar, ce el la instituit acolo, ér de altă parte, ca să se asigureze, că Buriî după depărtarea luî nu vor maî lua armele, a fost de lipsă să rĕmână până acuma în Oranje, de unde va trece şi el în Transvaal.

Puterile, ce aŭ rĕmas în restanţă cu rĕspunsul la nota Burilor, prin care eraŭ rugate să intrevină în favorul păciî, s'aŭ grăbit a-şî achita datoria. Tóte doresc curmarea vĕrsărilor de sânge, dar paş decisiv penrru efeptuirea lucruluî dorit nu întreprinde nicî una. S'ar angaja şi Elveţia şi cu ea şi monarchia nóstră ca mijlocitor al păciî, dar la casul, când şi Anglia ar dori pacea. Anglia înse de aşa ceva nu vre să scie, ba a şi declarat, că în afacerile sale nu sufere amestec strĕin, înţĕlegêndu-se sub acesta, guvernul Statelor-Unite. Aşa dar bieţiî Burî aŭ rĕmas la discreţiunea poporuluî insular.

Corespondinţe.

Stolele preoţilor.

Diecesa de Gherla.

Anomalia ce esistă în diecesa nóstră, referitoriŭ la competinţele stolarî, pe carî le primesc preoţiî pentru îndeplinirea diverselor funcţiunî, mĕ îndémnă se aduc la lumină acest neajuns în colónele preţuituluî nostru ziar „Unirea“, care ca fóie bisericéscă are măreţul scop de-a înregistra orî ce avênt orî ce progres, dar tot o dată şi orî ce demers, orî ce decădinţă, fie morală, fie materială, care s'ar ivi în viéţa nóstră bisericéscă.

Absolvăm gimnasiul şi ne aplicăm la teologie. Absolvăm şi cursul teologic şi apoî după un interval maî scurt saŭ maî lung sîntem ordinaţî şi denumiţî la parochie.

Dar aci e rĕul!

Orî şi ce oficiŭ în ţéra acésta şi chiar şi în altele, e împreunat cu un salar fix, care, devenind vacant oficiul şi escriindu-se concurs, să face cunoscut până la un filer, ca ast fel concurentele se fie pe deplin orientat.

Nu aşa la noî!

Parochia, pentru un preot e o lume nóuĕ şi neumblată. Că de ce emoluminte şi isvóre de subsistinţă se va bucura dînsul în parochia la care e dispus saŭ la care competéză, aceea preotul nu o scie, — de nu cum va din propria informaţiune, — căcî în actul de denumire saŭ în cercularîul prin care să curentéză vre o parochie acésta nu se aminteşte.

Aŭ nu este acesta un defect destul de mare în administrarea dieceseî ca un preot să-şî ocupe parochia orbeşte, cu totul neorientat?

Dar acest defect e sorgintele altuî rĕŭ şi maî mare.

Ocupându-şî preotul parochia e silit a întreba de poporenî, — de cum va nu s'a informat pe altă cale, — despre stolele ce sînt în us, prin ce arată că el nu e împuternicit de maî marî, că ce ştole să priméscă şi ast fel le dă a înţĕlege, că eî pot sta la târguélă cu preotul, ceea ce şi făcu, încercându-se în tot modul aî scăriţa venitele.

De aci provine apoî diferinţa cea mare între stolele diferiţilor preoţî; pentru că dintre 2 preoţî din diferite parochiî carî asemenea pórtă greutatea şi zăduful zileî, — carî într'o formă aŭ înghiţit pulverea şcolilor şi aŭ inspirat aerul lor mortificător, — unul primesce pentru o înmormîntare 10—20 fl. saŭ maî mult, cel alalt 3—4 fl., pentru un botez 50 cr. 1 fl. cel alalt nimic, pentru binecuvîntarea caseî 20—50 cr. saŭ 1 fl., pentru un părăstaş la morţî 1 fl., cel alalt înse pentru tóte acestea nimic.

Póte să mi-se obiecţioneze, că poporul în cele maî multe părţî e sĕrac şi ast fe‘

nu se póte stabili o regulă generală, căcĭ cel sĕrac nu póte solvi cât cel avut? Bine!

Înmormîntarea are să o facă preotul fie la sĕrac, fie la bogat, numaĭ cât cel sĕrac îndestulescă-se cu un prohod cât e prescris în carte pentru care şi ştola e destul de moderată (cam de comun 2 fl.) şi să nu fie în drept de a pretinde de la preot maĭ mult pentru plată puţină. Acela înse care poftesce maĭ mult plătéscă şi maĭ bine, amĕsurat usuluĭ saŭ conţelegereĭ avute cu preotul, saŭ amĕsurat statutuluĭ diecesan.

Asemenea şi de botezat trebue preotul să boteze, dar pentru ce să fie obligat a face gratis acéstă funcţiune în fórte multe parochiĭ? Cele alalte funcţiunĭ, ca unele pe carĭ nu e silit omul să le facă, róge numaĭ atuncĭ pe preot să i-le facă când are putinţă de a le plăti.

Nu invidiez pe aceĭ fraţĭ carĭ se bucură de maĭ marĭ stole, — de parte să fie de la mine aşa ceva, — îmĭ compătimesc înse sórtea mea şi a acelora, carĭ sînt în aceeaşĭ osîndă, dând espresiune dorinţeĭ mele, de a vedé cât de curund sanat acest rĕŭ. Spre acest scop e dătorinţa preoţilor ca în sinódele protopopescĭ ridicându-şĭ glasul în acéstă cestiune, să aducă hotărire, pe care luându-o la protocol, să o înainteze la locurile competente, spre a face dispoziţiunile necesarĭ.

Avem şi noĭ statute, carĭ reguléză competinţele stolarĭ ale preoţilor, durere înse, că prea puţin se practiséză, fiind în cele maĭ multe locurĭ împedecaţĭ de la observarea lor şi provocaţĭ la ţinerea usuluĭ.

Dar pentru ce să fim legaţĭ de usul vechiŭ, — maĭ ales acolo, unde în faptă nicĭ nu sînt stole, de cât numaĭ parodiĭ. — când acum nu e în us ca cine va să fie preot cu câte va lunĭ petrecute la o mănăstire? Dacă nu e în us, atuncĭ nicĭ stolele slabe de carĭ saŭ folosit bĕtrâniĭ, — carĭ n'aŭ înghiţit timp de 16 anĭ pulverea şcolilor, nicĭ acelea nu trebue să fie în us, căcĭ saŭ schimbat timpurile şi cu ele şi noĭ, ci trebue să se pună în vigóre statutul acceptat şi autentificat în şedinţa Consistoriuluĭ plenar ţinută în Gherla la 3 Novembre 1873, care se află în „Îndreptariul practic“ de Tit Bud la pag. 481 şi 482, pe care fie care preot la ocuparea uneĭ parochiĭ trebue să-l aibă la mână şi de el să se ţină, ca de un document legal şi emanat de la forurile competente.

„Amarĭ sînt rădăcinile învăţăturiĭ, dar dulcĭ sînt fructele eĭ“. se zicea o dată; la mulţĭ preoţĭ înse nu poţĭ referi acésta maximă, de cât modificând şi partea a dóua după înţelesul celeĭ dintâiŭ, de óre ce şi fructele sînt maĭ asemenea cu rădăcinile. Te cuprinde ruşinea, când te vedĭ, şi după 16 anĭ de învĕţătură, necesitat a călca pragul părinţesc cerĕnd ajutoriŭ, pentru că cu venitele din parochie nu poţĭ subsista.

Spre încheiere adaug, că se simte ardentă lipsă ca în actul de denumire saŭ în circulariul prin care să curenteză o parochie, să se noteze emolumintele respectiveĭ parochiĭ, pe cum se face acésta în archidiecesă; pe cum şi aceea, că ce se ţine de competinţele stolarĭ; să se aibă în vedere statutul amintit saŭ să se iee alte mĕsurĭ de lipsă, ca ast fel să nu maĭ fie dătătoriŭ de ton usul, pe care îl făcu ómeniĭ după arbitriŭ.

Cine are urechĭ de audit să audă!

Preotul Ĭ . . .

La Roma şi Paris.

Lucrările pentru aranjarea uneĭ călătoriĭ la Roma şi de acolo la Paris se continuă cu mult succes.

Călătoria va sta din dóuĕ părţĭ.

Întâia va fi un *peregrinaj la Roma.* Preţul unuĭ bilet de cl. I. dus şi întors cu provisiunea întrégă pe 10 zile, costă 150 fl., cl. II. 120 fl. şi cl. III. 70 fl.

A dóua, pentru *esposiţia de la Paris,* va fi o continuare a celeĭ dintâiŭ. De la Roma, — *dacă se vor afla 30 inşĭ,* — grupa va merge la Neapol, unde se va face o escursiune pe Vezuv. De aci prin Florenţa, pasul St Gotthard la Paris, unde călătoriĭ rĕmân 7 zile. Călătoria acésta va costa, — înţelegêndu-se provisia întrégă, trăsurĭ, hotel, bilete la esposiţie ş. a. — pentru cl. I. 470 fl. pentru cl. II. 360 fl.

Plecarea se va face la sfârşitul luneĭ Septembre, probabil la 26 n.

Preţurile se socotesc de la Pesta şi înapoĭ. Până la Fiume se va călători cu trenul, de aci cu vaporul până la Ancona, şi apoĭ ér cu trenul până la Roma. Un bilet de călătorie e valabil 45 zile.

De la Paris reîntórcerea se va face prin Elveţia, Germania, Tirol, Viena, Pesta.

Orĭ ce informaţiĭ maĭ detaĭate dă cu plăcere Redacţia „Uniriĭ“, *carea arănjéză călătoria acésta,* şi carea se va îngriji se procure călătorilor plăcerea şi comoditatea cea maĭ mare.

Observăm, că relativ, preţurile sînt cu mult maĭ ĭeftine, de cât la călătoria regnicolară ce se aranjéză la noĭ în ţară. Preţurile de călătorie se pot plăti şi în rate lunarĭ.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Subscrisul, din încredinţarea Curatoratuluĭ bisericesc local şi pe acéstă cale aduc cea maĭ căldurósă mulţămită stimatuluĭ domn *Niculae Grozea* prim curator bisericesc şi soţiei sale Ana *Pantea Popa,* carĭ din propriul indemn, pe cum de alte orĭ aşa şi acum, spre mărirea luĭ Dumnezeŭ, înfrumseţarea s. Luĭ case şi spre binele de obşte aŭ cumpĕrat şi aşezat în turnul bisericeĭ nóstre un orologiŭ în preţ de 600 fl. v. a. depunând tot odată la mâna curatoratuluĭ bisericesc suma de 100 fl. v. a. ca fundaţiune separată pepetuă, din venitul căruia să se plătéscă îngrijitoriul şi trăgătoriul orologiuluĭ. Acéstă nobilă faptă ea însa-şĭ vorbeşce de sine. Mĕ sîmţesc îndatorat a mulţămi publice încă şi următorilor nobilĭ dăruitorĭ: Vĕduveĭ *Bucura Avram Botezan* carea a dăruit bisericeĭ nóstre 2 sfesnice marĭ lucrate în strug şi cu auritură în preţ de 100 coróne; Vĕduveĭ *Maria Il. Sasu* care a dăruit de asemenea 2 sfesnice, în preţ de 100 coróne; Erezilor luĭ *George Ir. Muscan,* carĭ aŭ donat un ciboriŭ aurit în preţ de 50 cor; D-luĭ *Anton Bobnica* şi soţia d-sale *Maria* carĭ aŭ dăruit o cruce aurită în preţ de 60 Leĭ, o candelă de argint în preţ de 30 Leĭ, o icónă a Înălţăreaĭ Domnuluĭ în preţ de 50 Leĭ şi alte ornate în preţ de 20 Leĭ; D-luĭ *George F. Popa* şi soţieĭ *Eva,* carĭ aŭ ridicat la cimiter o cruce de pétră în preţ de 54 coróne; *George C. Bozocea,* care aŭ dăruit o Evangelie în preţ de 17 Leĭ; *Finiţeĭ Ios. Aft. Popa,* care a dăruit o cruce pe s. altar cu 11 coróne; *Aneĭ I. Nicóră,* care a dăruit o icónă în preţ de 32 coróne şi érăşĭ D-luĭ *Niculae Grozea* prim curator şi soţieĭ *Ana,* carĭ aŭ dăruit 4 vestminte de acoliţĭ cu gulere de postav roşu în preţ de 20 coróne; luĭ *George M. Popa,* care a dăruit o cădelniţă şi un epitrafir în preţ de 2[illegible] coróne; luĭ *George Cornea* care a dăruit niste pânzăturĭ în preţ de 6 coróne. Dumnezeŭ le rĕsplătéscă tuturor. Tohanul vechiŭ 15 Martie n. 1900. Moise Brumboiŭ, preot greco-catolic.

Scirĭ personale. Aflăm, că Ilustr. Sa *Dr Augustin Lauran,* canonic, vicariŭ general în Oradea mare, a fost numit Prelat papal. Felicitările nóstre!

De la Academia Română Lunĭ în 26, a fost recepţiunea solemnă a P. S. Sale *Nic. Popea,* Episcopul Caransebeşuluĭ. Şedinţa a fost presidiată de Maestatea Sa Regele Carol, asistat de Alteţa Sa Prinţul moştenitor. P. S. Sa a vorbit despre Archiepiscopul şi Mitrop. br. de Şaguna, analisând pe larg activitatea luĭ politică şi bisericéscă. Ĭ-a rĕspuns dl Dim. Sturdza, care a relevat importanţa celor doĭ marĭ mitropoliţĭ din vécul al 19-lea, a luĭ Şaguna şi Veniamin Costachi. De o dată cu acéstă serbare înregistrăm şi aceea, că senatorul *Tache Anastasiŭ* repausat zilele acestea la Bucurescĭ, şĭ-a testat Academieĭ întrégă averea sa evaluată în peste patru milióne francĭ.

A dóua serată literară Casina română din Blaş, aranjéză *Duminecă în 1 April a dóua serată literară,* la care P. T. public se invită cu tot onorul. Serata se ţine în sala de desĕmn a gimnasiuluĭ din loc. Începutul precis la órele 6 p. m. Preţul întrăriĭ: de persónă 40 filerĭ. Serata va avé următorul program: 1. „Bună sara“. cor mixt; 2. Disertaţie, cetită de prof. *Gavril Precup;* 3. „Dor de mare“, romanţă de Ĭ. Murĕşan, cântată de dşóra *Lucreţia Bunea;* 4. „Ideal“, poesie de G. Coşbuc, declam. de dşóra *Căpuşan;* 5. „Nópte bună“, cor mixt.

Adunarea de primăvară a membrilor congregaţiuneĭ comit. Alba inf. e convocată pe 31 Martie n. Între obiecte sînt o mulţime de apelate contra alegerilor comitetelor comunale.

Concert. Geniala copilă *Aurelia Cionca,* a dat la 28 crt. în palatul Ateneuluĭ din Bucurescĭ, un concert, sub augustul patronat al Regineĭ Românieĭ. Nu ne îndoim, de succesul concertuluĭ, avênd ocasiune să apreţiem şi noĭ aci în Blaş, pe dş. Aurelia Cionca.

† George Vişa. Joĭ a fost înmormîntat la Zlatna, în faţa unuĭ public fórte numeros, repausatul George Vişa. Născut la Făraş, şi mutat apoĭ la Abrud şi Zlatna, ca simplu măĭestru, prin cruţare şi economie şi-a agonisit o avere considerabilă. După cum aflăm, tótă averea, care se ridică la suma de 40 miĭ fl. a testat'o Capitluluĭ din Blaş, ca fundaţiune, spre scopurĭ culturalĭ şi umanitarĭ. La înmormêntarea sa aŭ luat parte din Blaş Rev. canonic *Dr Vasile Hossu* care a rostit cuvêntul funebral, apoĭ *A. C. Domşa, Alesandru Ciura, I. Brut Micu, prof. Aron Papiŭ* şi maĭ mulţĭ clericĭ din seminariŭ. Repausatul George Vişa a fost frate cu dl Ĭoan Vişa din Sibiŭ, care a făcut deja pănă acum maĭ multe fundaţiunĭ a căror capital se ridică la o cifră destul de considerabilă.

Necrológe. *Niculae Dumba,* membru al caseĭ seniorilor, mare proprietar în Viena, a repausat subit la Budapesta, de unde corpul sĕŭ a fost transportat la Viena. Dumba era cunoscut ca un mare filantrop, patron al artiştilor şi al soc. „România Jună“.

† Ioan Serbac, asesor consistorial, protopopul districtuluĭ de Tuţ, paroch în Gherţa-mică etc. după un morb îndelungat, suportat cu resignaţiune creştinéscă şĭ-a dat blândul şi nobilul sĕŭ suflet în mânile Creatoriuluĭ în 21 Martie, în etate de 75 anĭ, în anul al 49-lea al preoţieĭ.

† Ioan Muste, proprietar în Corunenĭ, a repausat după lungĭ şi grele suferinţe la 23 Martie st. n. în anul al 80-lea al laborósei sale vieţĭ.

Fie-le ţĕrîna uşóră!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

Întroducere.

(Continuare.)

Dar ce! pentru acésta miseră viéță vremelnică a făcut Dumnezeŭ atâtea minunĭ! pentru lucrurĭ trecĕtóre, pieritóre. pentru o viéță, ce se sfârșesce la mormînt, Dumnezeŭ a mărit întru atâta puterea *părintelui* — și pentru suflet să nu fi făcut nimic? Și când e vorbă de aceea viéță ceréscă, pe care ne-a dăruit-o Dumnezeŭ și pe care mulțĭ inimicĭ cércă a o stinge, óre să fi lăsat El pe mamă desarmată, ca să privéscă fără putere la atacurile, pe carĭ nu le póte delătura; să privéscă decadința, din care să nu se pótă ridica! Oh! nu blăstămațĭ întru atâta făptura luĭ Dumnezeŭ! Cu privire la viéța primă, mama póte face mult, cu privire la a dóua póte *tot*. Și lumea va fi mântuită, dacă i-va succede a convinge pe mame despre acésta.

Contele de *Maistre* scrise o dată ficeĭ sale, Constanța cea vială și plină de spirit, care nu afla destul de frumósă rola femeilor în societate, ci voia, ca și ele să prindă péna și să scrie opurĭ, — ast fel: „Cum te înșelĭ, copilă dragă, despre adevĕrata putere și misiune a femeilor! Nu femeĭ aŭ scris „Iliada“, nicĭ „Phedra“, nicĭ „Athala“, nicĭ „Discursul despre istoria universală“, [1]) nicĭ „Telemach“ ș. c. a. — dar ele fac un lucru cu mult maĭ mare, de cât tóte acestea: în póla lor cresce cea ce e maĭ escelent pe lume (omul). [2])

Étă prima dintre puterile, ce le-a dat Dumnezeŭ mamelor. El le-a dat nu numaĭ puterea de a forma trupul pruncului, le-a dat și onórea cea maĭ mare de a-ĭ forma sufletul!

Fără îndoiélă, dacă tatăl e un om de rĕnd, dacă mama se ocupă de nimicurĭ trecĕtóre, eĭ nu vor imprima în sufletul pruncului de cât un caractĕr de rĕnd, ca și eĭ. Dar privițĭ o adevĕrată mamă, un suflet plin de credință și spirit înalt, care maĭ bine ar vré să móră, de cât se facă ceva în contra luĭ Dumnezeŭ și a consciinței, urmând devisa energică a străbunilor nostri: *„Potius mori, quam foedari,* — maĭ bine mórtea, de cât rușinea!

Închipuiți-vĕ apoĭ, ce va câștiga sufletul băĕtuluĭ în decursul alor nóuĕ lunĭ, cât timp dórme într'un sîn sfințit de o atare iubire, — în decursul alor 2—3 anĭ, când copilul de la mamă-sa, plecată spre légăn, suge de o dată cu laptele și simțul de vîrtute și onóre; ce va câștiga în decursul primăvereĭ vieții, când el se încrede mameĭ sale — și numaĭ eĭ; — și maĭ târziŭ, în aniĭ periculoșĭ a-ĭ junețeĭ, când ne maĭ audĕnd de la nime adevĕrul, de cât numaĭ de pe buzele mameĭ creștine, — el îl ascultă ; — și în urmă — în decursul vieții întregĭ, — pentru că până când mama trăesce, din inima eĭ ca dintr'un sóre dulce el primesce o lumină, ce strălucesce, încăldesce și dă viéță. Ce câștigă dar? Impresiunile primite de la o atare mamă nu se maĭ șterg din sufletul fiuluĭ — și vor resista împotriva orĭ căreĭ profanărĭ. Saŭ va pleca pe calea lumineĭ și a vîrtuțiĭ — umblând cu stătornicie, saŭ dacă s'ar și întîmpla să cadă pe un moment, va conserva cel puțin rĕmășițele aceluĭ foc sacru, restul aceleĭ schinteĭ a cinsteĭ și omenieĭ, gata de a se aprinde éră-șĭ; — făcĕnd rĕŭ, fără voiă și trist va fi, sĕmn evident, că nu-ĭ de așa ceva; — miĭ de mărturiĭ clare, carĭ vor arĕta, că a avut o mamă creștină, carea ĭ-a premers cu esemplu. Impresiile acestea, sînt asemenea statuelor frumóse stricate de mânile Vandalilor, carĭ și în ruinele lor, arată pe marele maiestru, care le-a alcătuit.

Mĭ-ar placé să deschid aicĭ analele părinților creștinĭ, înse timpul nu-mĭ permite; pentru a aprinde totușĭ un entusiasm în inimĭ, voĭ espune cele dóuĕ căĭ ale sufletelor marĭ. Unele se ridică de-a dreptul la lumină și vîrtute, — altele, se abat mult de la calea dréptă, cum zice Maistre, dar éră se întorc de unde aŭ plecat — și apoĭ continuă drept. Și la unele și la altele vețĭ observa adâncimea aceluĭ caractĕr divin imprimat de o adevĕrată mamă.

D. e. cine a făcut pe St. Bernard așa curat, stătornic și înflăcărat de iubirea luĭ Dumnezeŭ? Tatăl sĕŭ Tescelin și mamă-sa s. Aletha. Și pe s. Francisca Chantal? Oh! ea nu a cunoscut pe mamă-sa, — dar a avut un tată, saŭ maĭ bine o mamă, orĭ pe amêndoĭ de o dată, — în persóna senatoruluĭ fără părechiă Fremiot.

Și s. Simforian, cuĭ are să mulțăméscă eroismul vieții și morții sale, dacă nu mameĭ sale, curăgióseĭ Augusta?

Póte-se pronunța óre numele luĭ Origene, acestuĭ mare și nobil geniŭ, fără a aminti pe venerabilul sĕŭ părinte Leonidas, care plecat spre légănul fiuluĭ sĕŭ ĭ-a sărutat cu respect peptul, ca templu al Spirituluĭ sfînt? S. Ioan Chrisostom, ca episcop, prin curajul mameĭ sale nobile, a fost însuflețit la ideĭ așa înalte și planurĭ atât de mărețe. Se maĭ amintesc pe s. Atanasiŭ, s. Ambrosiŭ, s. Gregoriŭ cel Mare? Ar trebui să citez toțĭ eroiĭ și sfinții, pentru că nicĭ unul n'a fost, căruia se nu-ĭ fi dat Dumnezeŭ într'un tată saŭ mamă démnă de el — un înainte-mergĕtoriŭ, care să-l prepare pentru o chemare așa măréță. Și dacă în întunerecul istorieĭ nu putem observa tot de una mâna venerabilă, carea ĭ-a format inima, — nu vĕ îndoițĭ a afirma, că ea totușĭ esistă; chiar ca și când vĕd o statuă de a luĭ Michel Angelo saŭ un tabloŭ de a luĭ Raphael; nu-mĭ pasă mult de-ĭ aflu numele subscris, orĭ nu; le privesc și prin céța ce acopere originea lor, care și așa nu ascunde de cât un nume deșert, salut geniul, care le-a conceput și a înavuțit lumea cu ele.

E mult, de când un scriitoriŭ renumit și profund simțitoriŭ a zis: *„Fortes creantur fortibus et bonis.“* — Ceĭ bravĭ se nasc din bravĭ și bunĭ [1]) Sfînta scriptură zice și maĭ nimerit, pentru că aceea-șĭ idee frumósă o îmbracă în rază de lumină: *„generatio rectorum benedicetur“* — „némul drepților va fi binecuvĕntat.“ Acésta tot de una va fi adevĕrată spre onórea mamelor creștine.

Ce privesce sufletele asemenea frumóse, carĭ înse înainte de a se întórce la adevĕr aŭ orbecat cât va timp prin întunerec, triste și neliniștite tânguindu-se după adevĕrul perdut, torturate de aducerea a minte, de admonierile materne, voĭ aduce în acésta carte un esemplu, așa de strălucit, în cât nu cred se maĭ fie lipsă a cita și altele.

Se va vedé, cum se întipăresce caractĕrul dumnezeesc în sufletul băĕtuluĭ; și cum, dacă a fost întipărit de o mamă adevĕrată, nicĭ cele maĭ violente patimĭ nu-l vor maĭ póte șterge. Numaĭ cât — o mamelor! mult trebue să suferițĭ voĭ, până când vețĭ influința așa de adênc în sufletul copiluluĭ. Durerile nasceriĭ nu-s nimica pe lângă acestea; dór e și drept să sufere omul, când e vorbă să formeze ceea, ce e maĭ mare pe lume.

Un autor isprăvindu-șĭ opul zise: „Am ajuns la capĕtul acesteĭ lucrărĭ în liniștea uneĭ ostenelĭ de 17 nopțĭ; și îngrozit încă de greutățile, ce mĭ-a causat, mĕ întreb îngrijat óre asculta-vor ómeniĭ de vorbele mele?“ O mame, putețĭ zice și voĭ ast fel? Și voĭ vĕ îngrozițĭ de suferințele, ce v'aŭ causat formarea sufletuluĭ băĕtuluĭ vostru? Óre puté-se-va scrie și despre voĭ, ceea ce a scris s. Augustin despre admirabila sa mamă, a căreĭ viéță vĕ voĭ descrie-o în cartea acésta; adecă: „Ea a suferit maĭ mult pentru a mĕ nasce adevĕruluĭ și vîrtuțiĭ, de cât când m'a adus pe lume.“

Acésta e prima învĕțătură a acesteĭ cărțĭ și-s convins, că în timpurile nóstre triste e și de interes, și binevenită.

Ea maĭ cuprinde și o a dóua învĕțătură, éră-șĭ fórte însemnată, care e urmarea necesară a celeĭ dintâiŭ. Pentru că, ce ar folosi să fi dat Dumnezeŭ mamelor puterea divină de a întipări un caractĕr sacru în sufletul pruncilor lor, dacă nu le-ar fi provĕdut și cu o altă putere, tot așa de tare și sigură, spre a-ĭ scuti, când încep patimile și a-ĭ scăpa din atâtea pericole. Și de ce a dat Dumnezeŭ aceea lege minunată, că pe când tinĕrul e aprópe de culmea ardĕtóre a patimilor, — tatăl sĕŭ se cobóră de acolo; și éră-șĭ pe când fata tinĕră îșĭ apropie de buze pocalul farmecat, de unde ceĭ 16 anĭ cred, că vor bea fericire, — mamă-sa l-a golit deja până în fund și chiar atuncĭ se desbaieră de deșertăciunile și ilusiunile lumeĭ înșelătóre, când fiiĭ sĕĭ sînt amenințațĭ a fi orbițĭ de ele?. De ce? dacă nu pentru aceea, ca copilul să audă adevĕrul de pe buzele aceluia, în a căruĭ sinceritate nicĭ când n'a dubitat, care singur e în stare să-l mântuéscă de vanitățile góle.

(Va urma.)

---

[1]) Bosuet.

[2]) De Maistre, *Lettres inédites*, tom I. p. 194.

[1]) Horaț.

Silințele de unire în Moldova către sfârșitul véculuĭ al XVI-lea.

(Fine.)

Așa se desvoltaseră bine lucrurile pregătitóre. Maĭ resta încă numaĭ actul formal al unirii cu Roma, pentru ca Moldoveĭ să i-se redea adevĕrata credință, temeiul libertății spirituale și al civilisațieĭ adevĕrate. Dară deja începu a se clătina posiția hospodaruluĭ, și noriĭ amenințătorĭ, carĭ plutiaŭ de-asupra capuluĭ luĭ, prevestiaŭ apropiata luĭ cădere. Căcĭ în aceea-șĭ clipă, în care Petru cercă a câștiga pe sama stăpânieĭ sale un razim în o alianță cu Roma, în aceea-șĭ clipă se iviră doĭ pretendențĭ de tron, carĭ spre realisarea planurilor sale amîndoĭ umblaŭ după favorul Papeĭ. Unul era un anumit Bogdan, fiul voĭvoduluĭ Ĭancu Sasul, carele fuse esecutat în Lemberg în Ĭuniŭ 1582; éră al doilea era Ștefan, un fiŭ al hospodaruluĭ Alexandru (Potcóvă?), carele murise deja de mult. Bogdan trimise pe un anumit Michail Rodioto la Roma cu epistole, în carĭ ruga pe Papa cu stăruință, să-ĭ ajute și să-ĭ dea scrisorĭ de recomandare la regele Polonieĭ. Dară solia luĭ Rodioto, pe cum ușor se putu prevedé, nu avu resultatul dorit, maĭ ales pentru că informațiile, carĭ Hanibal și-le câștigă din comisia Sfîntuluĭ Părinte despre persóna luĭ Bogdan, nu reușiră de loc favorabile pe sama acestuia. Bogdan, — așa scrie nunțiul în 6 August 1589 cardinaluluĭ Montalto,[1]) — Bogdan e un prunc cam de 14 anĭ, fiul aceluĭ Ĭancu, carele prin mijlocirea luĭ Bruti și a luĭ Sinan-pașa dobîndise stăpânia Moldoveĭ, dară nu împlinise promisiile, ce le dase protectorilor sĕĭ; Pórta îl lipsi de tron, și el scăpă în Polonia și acolo îșĭ sfârși în Lemberg viața sub mâna ghîdeluĭ. Atât regele Polonieĭ cât și senatul luĭ se declarară în contra numiriĭ luĭ Bogdan de principe al Moldoveĭ, „maĭ ales pentru că între Polonia și între actualul voĭvod esistă raporturile cele maĭ intime de prietinie. A fară de aceea biserica catolică sub stăpânia luĭ Petru are în Moldova parte de libertatea cea maĭ mare. În vederea împrejurărilor acestora nu ar fi decĭ consult, să se favoriseze Bogdan, — care preste tot nu merită încredere."

Cu mult maĭ primejdios putea, să fie principeluĭ Moldoveĭ Ștefan, care chiar în Moldova avea maĭ mulțĭ părtinitorĭ. Pentru ca să-șĭ validiteze în chip maĭ dăinuitoriŭ pretensiunile sale la principatul Moldoveĭ, se duse în persónă la Roma și subșternu luĭ Sixt V. o scrisóre,[2]) în care el (Ștefan), mitropolitul Anastasiŭ de Suceava și episcopul Georgiŭ de Roman[3]) rugară în numele a „tot sfatul" Moldoveĭ în genunchĭ pe Papa, să se milostivéscă de eĭ și de sermana țară cea rĕŭ asuprită. „De nesuferit," așa zugrăvesc eĭ starea sa, „sînt asupririle și actele de violență, carĭ avem, să le suferim din partea Turcilor necurațĭ. Eĭ ne-aŭ impus de principe pe un străin, care ține în apropiarea sa ómenĭ rĕĭ: Turcĭ, Grecĭ, Ungurĭ și „Montanos" (probabil Sașĭ din Ungaria), carĭ tractéză țara și pe locuitoriĭ eĭ cu nedreptate, răpesc și pângăresc soțiile și fetele lor. Prădată și pustiită e țara, nu se maĭ înalță la cer rugăciunĭ evlavióse, și legile nóstre se calcă în picióre de ómeniĭ aceia fără de Dumnezeŭ și fărădelege..." Dumnezeŭ misce decĭ întru bunătatea sa pe Papa, să-șĭ aducă a minte de rĕŭ asuprita țară, să o scape, dacă se póte, de asupritoriĭ eĭ și să recomande regeluĭ polon înălțarea luĭ Ștefan pe scaunul hospodăresc al Moldoveĭ.

Tânguirile acestea le primiră în Roma întru început cu mare neîncredere, maĭ ales pentru că Petru Schiopul, despre evlavia căruia sosiseră în Roma maĭ înainte raporturĭ așa de favorabile de la Hanibal și de la Solikowski, în scrisórea aceea se zugrăvia ca un străin și usurpator, care se încunjură cu ómenĭ, carĭ îșĭ bat joc de tótă religia și moralitatea. Dară Ștefan nu-șĭ perdu sperarea. El se întórse în Roma în vĕdul tuturor în sinul bisericiĭ catolice și reuși, — prin mijlocirea cuĭ și pe ce cale, nu se póte constata cu documente, — ca Sixt V. să recomande dorința luĭ prin epistole speciale[1]) regeluĭ Polonieĭ, împĕratuluĭ german, archiduceluĭ Ernest, cardinaluluĭ Andreiŭ Batori, cancelaruluĭ regatuluĭ polon Zamoiski și nunțiuluĭ. Tot de o dată admonià Papa prin breveta din 5 Aprilie 1590 pe mitropolitul de Suceava și pe episcopul de Roman la unirea cu biserica catolică.

Schimbarea acésta așa de neașteptată a păreriĭ Sfîntuluĭ Scaun la privirea cea dintâiŭ póte, să deștepte mirare, dară putea, să se justifice ușor, dacă luăm în socotință situația cea întru adevĕr desperată, în carea-l aduse pe Petru forța întîmplărilor din aniĭ 1589 și 1590. Porțiĭ nu putură adecă, să-ĭ rĕmână multă vreme necunoscute raporturile cele prietinescĭ ale luĭ Petru cu Polonia. El întru adevĕr și cădu în scurtă vreme în bănuéla, că a închiat cu regele Sigismund al Polonieĭ o alianță împotriva Porțiĭ, și numaĭ silințelor mareluĭ sĕŭ camerar avu, să-ĭ mulțăméscă, că sultanul îĭ lăsă stăpânia. În 20 Ĭuniŭ 1589 sosi Bruti din Constantinopol la Ĭașĭ. Vestea despre resultatul favorabil al solieĭ luĭ îĭ alergase deja înainte. Înaintea zidurilor cetățiĭ îl întimpină hospodarul cu tótă curtea sa și îl încărcă cu darurĭ în semn de mulțămită pentru servițul, ce i-l a prestat, dară, pe cum scrie Hanibal,[2]) maĭ ales pentru că nutria temerea, că Bruti, răzimându-se pe favorul mareluĭ vizir, ar puté, să umble, să dobîndéscă el însu-șĭ stăpânia preste Moldova. Dară nu din partea acésta îl amenința primejdie.

În acela-șĭ an în August porni o óste tătăréscă de 100.000 de ostașĭ spre Rusia mică și Podolia; ea voia, să rĕsbune o năvălire de pradă, ce o făcuseră nu de mult Casaciĭ în țĕrile turcescĭ. Adevĕrat că Casaciĭ respinseră pe Tatarĭ și-ĭ alungară preste granițele Polonieĭ; dară prin acésta nu era delăturată primejdia, ce amenința pe Petru. Beglerbegul de Silistria Hyder-pașa trecuse deja Dunărea cu o óste turcéscă puternică, stând neîncetat gata, să între în Polonia. Voĭvodiĭ Munteniei și Moldoveĭ primiră porunca, să unéscă cetele sale întrarmate cu óstea turcéscă.[1]) Hetmanul polon Zamoiski se găti spre respingerea sângerósă a vrășmașuluĭ creștinilor. Pe Uchanski și pe Bruti îĭ trimiseră într'aceea la Constantinopol, să pornéscă tractative de pace cu Pórta. În August 1590 Bruti sosi deja în Varșovia: silințele luĭ reușiseră, să dobîndéscă un armistițiŭ între cele dóuĕ puterĭ[2]) Polonia era mântuită, dară zile triste vĕdu nefericita Moldovă. Abia părăsiseră Tatariĭ și Casaciĭ țara, și deja o și potopi óstea turcéscă. Hyder-pașa luă frînele guvernăriĭ în mânile sale; Petru adevĕrat că maĭ resida în Ĭașĭ, dară era despoiat de putere și de vadă. Pe lângă aceea se maĭ iviră de un an în cóce éră și éră pretendențĭ noĭ de tron, carĭ umblaŭ, să dobîndéscă stăpânia Moldoveĭ, — istoriograful Xenopol numĕră nu maĭ puținĭ de patru a fară de Ștefan și de Bogdan. Petru nu avea decĭ nicĭ cel maĭ mic prospect de a-șĭ maĭ păzi multă vreme dignitatea de principe. Cine ar puté decĭ, să bage de vină Sfîntuluĭ Scaun, că pe lângă o stare ca acésta a lucrurilor nu luă maĭ mult în socotință pe Petru și împărtăși protecția sa luĭ Ștefan, care cu trecerea sa publică la biserica catolică îmbia garanța, că va și împlini în chip credincios promisia sa, va sevârși adecă unirea bisericiĭ moldovenescĭ cu Roma?

Într'aceea luase Ferad-pașa locul mareluĭ vizir Sinan-pașa. Actul cel dintâiŭ al activitățiĭ luĭ de mare vizir a fost urcarea tributuluĭ anual, care avea Petru, să-l solvéscă Porțiĭ. Dară Petru, care spre combaterea rivalilor sĕĭ prădase deja sume enorme pe sama marilor dignitarĭ aĭ Porțiĭ, vĕdu, că nu póte, să împlinéscă pretensiunile nouluĭ mare vizir, și simțul luĭ de dreptate nu-l lăsă, să ruineze cu desevârșire țara cea destul de asuprită prin evenimentele cele maĭ de pe urmă. El maĭ preferi, să pribegéscă ca fugariŭ în străinătate, de cât să încarce pe sine blăstĕmul țĕriĭ. De la hotărîrea luĭ de a părăsi țara, pe cum spune cronicariul Ureche,[3]) nu putură, să-l abată boiariĭ, și așa vedem decĭ pe Petru în August 1590 însoțit de credincioșiĭ sĕĭ boiarĭ Luca Stroicĭ și Ĭeremie și Simion Movilă fugind preste Polonia în împĕrăția germană. Acolo îl împărtăși împĕratul german în primirea cea maĭ prietinéscă. Boiariĭ numițĭ se întórseră în Polonia, éră mitropolitul Georgiŭ Movilă rĕmase neîncetat lângă stăpânul sĕŭ. Petru după tótă probabilitatea se duse conform dorințeĭ sale în anul 1592 la Roma, pentru ca acolo să cerce mângăiare și întărire pe sama inimiĭ sale celeĭ frânte.[4]) Nu se póte constata cu tótă siguranța, dacă s'a făcut catolic. După ce a petrecut un an în cetatea Tulln, se mută Petru la Botzen în Tirol. În anul 1594 îl aruncă o bólă grea la pat. După ce primi sfintele sacramente ale greŭ bolnavilor din mânile mitropolitului Georgiŭ, închiă viața sa cea fórte mișcată aprópe de Botzen în ca-

[1]) Theiner l. c. n. 103. p. 142.

[2]) Datată Suceava în 15 Ĭuniŭ 1589 (Theiner l. c. n. 79. p. 104.

[3]) Petru Schiopul numise pe Georgiŭ Movilă mitropolit de Suceava, pe când trăia încă mitropolitul Anastasiŭ cel numit de unul din voĭvodiĭ ceĭ de maĭ înainte. Acesta decĭ agita în favorul luĭ Ștefan împreună cu episcopul de Roman cel asemenea destituit de Petru.

[1]) Datate din 5, 10, 24 Aprilie 1590 (Theiner l. c. n. 118 urr. p. 166 –168).

[2]) Către Montalto 6. August 1589 (Theiner l. c. n. 103. p. 143).

[1]) Hanibal către Montalto 31. Martie 1590 (Theiner l. c. n. 135. p. 181).

[2]) Bruti către Montalto 24. August 1590 (Theiner l. c. n. 134. p. 176 ur.).

[3]) L. c. II. p. 381.

[4]) În un rĕspuns din 20 Aprilie 1592 Clemente VIII. îĭ promite primire prietinéscă în Roma (Theiner l. c. n. 161. p. 209).

stelul din Zimmerlehen al consilieriuluĭ împĕrătesc Ferdinand de Küepach. [1])

De o dată cu a stăpânuluĭ şi scutitoriuluĭ luĭ se stinse şi steaua luĭ Bruti. Sub următoriul luĭ Petru, Emanoil Aron (1591—1593), sfârşi Bruti viaţa sa de mânĭ de asasinĭ. [2]) Ştefan nu se arĕtă pe arena istorieĭ moldovenescĭ. Cu mórtea luĭ Sixt V., cu fuga luĭ Petru şi cu uciderea luĭ Bruti dispărură tóte prospectele la unirea bisericiĭ moldovenescĭ cu Roma. Iesuiţiĭ maĭ rĕmaseră câţĭ va anĭ în Moldova şi osteniră spre întórcerea ţĕriĭ. [3]) Dară ceea ce sădiră eĭ, aceea cădu în scurtă vreme jertfă turburărilor şi răsbóielor neîncetate.

Ioan Al. Roth S. I.

Notă. Preţióse documente asupra acesteĭ teme se află şi în „Istoria dieceseĭ de Oradea mare," partea I. de Dr Ioan Ardelean, şi a fost tractată tot acolo în §. 3. Documentele acelea sînt copiate de pe isvórele cele maĭ autentice aflătóre în bibliotecele din Roma.

[1]) Cf. Nilles, Symbolae, Oenipontе 1885. II. p. 996. — Petru a fară de o fată maĭ lăsă în urma sa şi un fiŭ cu numele Ştefan. Acesta după mórtea tătâne-sĕŭ a fost crescut în colegiul Iesuiţilor din Innsbruck şi ca membru al congregaţiuniĭ Mariane s'a distins prin adevĕrată evlavie şi prin dragoste intimă faţă cu Maĭca luĭ Dumnezeŭ. El a murit în 2 Martie 1602 în vrîstă de 18 anĭ şi s'a înmormîntat în biserica parochială din Innsbruck. Când acésta în aniĭ din urmă s'a zidit din noŭ chiar din temelie, osemintele tinĕruluĭ principe s'aŭ aşeḑat în chor de-a stinga de la altariul Maĭciĭ Domnuluĭ (Nilles l. c. p. 1005 ur.).

[2]) Xenopol l. c. V. p. 112.

[3]) P. Schonhovianus, născut în Colonia, îşĭ închiă viaţa în Moldova. Timpul şi locul morţiĭ luĭ înse nu se sciŭ. (Wielewicki, l. c. p. 121.)

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Aurel C. Domşa.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căiĭ ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1899.

Budapesta—Predeal

Tren de persón.	Tren accelerat	Tren mixt	Tren de persón.	Tren accelerat		Tren mixr	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persón.
10—	8 50			2.10	pl. Viena . . . . . sos.		1.50	7.20	1.50	6.20
8.30	1.55		5.45	9.15	**Budapesta** . .		7 10	1.50	7.50	6 20
11.21	3.49	5.10	9.27	11.12	Szolnok	8·30	3.22	11.36	5.32	3.25
1.33	5.21	8.00	11.33	12 47	P. Ladány . .	5.50	12 54	9.59	3.56	1.12
3.42	6.39	7.22	1.48	2.11	sos. Oradea-mare . pl.		11.04	8.43	2.38	11.32
3.58	6.46	12.20	2.06	2.18	pl. sos.	7.12	10 44	8.38	2.31	11.17
4.38	7.15	1.15	3.03	2.50	Mező-Telegd .	6.21	1.07		2.01	10.42
5.20	7.50	2.21	3.45	3.26	Rév	5.26	9.32	7.47	1.34	10.08
5.43		2.57	4.06		Bratca	4.50	9.11			9.50
6.31	8.37	4 00	4.53	4.16	Ciucia	3.30	8 37	7 09	12.52	9.19
7.16	9.08	4.59	5.32	4.52	B.-Huiedin . .	4.58	7 55	6.40	12.20	8.37
8.06		6.13	6.24		Ghârbĕŭ	3.05	6.54			7.37
8.33	10.08	7.04	6.59	5.55	sos. Cluş . . . . . . pl.	2.20	6.13		11 01	7.—
8.50	tr prs.	8.40	2.05	6.11	pl. sos.			5.23	10.46	6 45
9.07	0·47	9.09	2.52	6.27	Apahida	5.24	4 27			6 27
10.14	11·11 12.33	10.40	4.45	7.26	Ghiriş	5.02	4,02		9.23	5.12
10.44	1 08	11.25	5.38	7.50	Cucerdea . . .	3.37	2.33		8.54	4.43
10.56	1.17	11.40	5.57	7.52		3.06	1.58		8.49	4.33
11.03	1.25	11.49	6.08		Uióra	2 56	1.48			
11.12	1.34	11.59	6.19	8.16	Vinţul de sus .	2.49	1.41			4.27
11.34	1 59	12.29	6.50	8.32	Aiud . . . . , .	2.41	1.33			4 20
11.52	2.22	12.55	7.31	8.37	sos. Teiuş . . . . . pl.	2.17	1.06		8.23	3 59
12.24		1.30			pl. sos.	1.55	12.41		8.08	3 38
12.53		2.07				1.29			8.00	3.02
1.14		2.29		9.04	Crăciunel . . .	12 55				2.36
1.45		3.11		9.31	Blaş	12.34			7.34	2.16
2.01		3 31		9.43	Micăsasa . . .	11.56			7.08	1.44
2.15		3.46		9.45	sos. Copşa-mică . . pl.	11.35			6.56	1.25
2.33		4 08		9.59	pl. sos.	11.14			6.54	1.06
3.04		4 45		10.23	Mediaş	10.55			6.41	12.49
3.40		5.27		10.51	Elisabetopol .	10.24			6.20	12.18
3.47		5.47		10.58	Sighişóra . . .	9.45			5.53	11.40
4.03		6.12		11.12		9.35			5.46	11.33
5.35		7.58		12 26	Haşfaleŭ . . .	9.12			5.32	11.16
6.13		8.36		12.58	Homorod . . .	7.44			4.?7	10.03
6.42		9.09		1.16	Àgostonfalva .	7.02	4.51	Circulă Vinerea Predeal-Braşov	3 53	9.22
7.16		9.40		1.35	Apaţa	6.37	4.20		3.37	8.58
8.—		10.25		2.09	Feldióra	5.58	3.32		3.16	8.27
3.55		11.—		2.19	sos. Braşov . . . . pl.	5.08	2.10		2.45	7.48
4.40		12.26		3.01	pl. sos.	9.27		6.58	2.18	5.20
5.10		1.11		3.31	Timiş	8.47		5.57	1.42	4.14
11.55		8.15		9.10	**Predeal** . . .	8.20		5.11	1 12	3 32
					sos. Bucurescĭ . . . pl.	3.15			9.15	7.45

Copşa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraş

Tren de persón.	Tren de persón	Tren de persón	Tren	Mixt		Tren de persón.	Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.
2.21	4.43	11 30		7.10	pl. Copsa mică . sos.	6.25	9 32	3.15		12 35
3.57	6.36	12 5?		8.50	Ocna	5 07	8 15	1.56		11.01
4.19	7.04	1.20		9.15	sos. Sibiiu . . . . pl.	4.40	7.41	1.21		10 30
tr. m.	Numai Marţa şi Vinerea comunică	tr. m.			pl. sos.			Circ. Marţa şi Vinerea		tr. m.
4.30		2.—					7.33			8 57
5.22		2.51			Tălmaciu-m. .		6.45			8 04
6.15		3 59			Avrig		6 01			7.15
8.34		6.35			sos. Făgăras . . . pl.		3.32			4.25
Murĕş-Ludoş—Bistriţa										
4.—	Numaĭ Luni com. 9.10	4 20			Mureş-Ludoş			6 48	7.30	Numaĭ Vinerea circulă
5 03	10.28	3.35			Zau			5 51	6 33	
6.54	12.39	7.11			Ţagu-Budatelic			5.—	4.51	9.44
7.52	1.53	Bald			St. Mihaiu de câmpie .			Bald	3.42	8.46
8 44	3.02				Lechinţa				2.47	7 43
9.22	3.52	Ciuc.			S.-Măghiăruş			Circ.	2.01	6 52
10.11	4.55	Marţa			Bistriţa			Marţa	1 16	5 55
Cucerdea — Oşorheiu — Regh.-săsĕsc.										
2 08	8.10	3.11	11.01		pl. Cucerdea . . sos.		7 42	2.38	8 35	12.48
3.—	8.51	3.52	11.41		Ludoş . . .		6.59	1.55	7 42	11.46
3.58	9.40	4 39	12.29		Cipăn		6 24	1.19	6.56	11.00
5.—	10.30	5.29	1.17		sos. Oşorhei . . . pl.		5 30	12.25	5.50	9 45
5.15	10 42	5 39			pl. sos.			9.00	5.04	9 55
6.44	12.16	7.17			sos. Regh.-săs . pl.			7.39	3 30	8.05
Ghiriş — Turda										
7 33	11.—	5.—	10.23		**Ghiris — Turda**		5.05	10.30	2 20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.45				4.45	10 10	3.00	8 52
Alba-Iulie—Zlatna.										
4.37	9 40	4.36			**Alba-Iulia—Zlatna.**			7.22	1.01	6 16
7.28	12.25	7.47						5.—	8.22	3.?0
Küküllőszög—Sóvárad.										
3.25	2.30				Küküllőszög				5.?0	1 30
4 10	3.13				Sân.-Micloş				9.42	5? 9
4.56	3.57				Cetat.-de-Baltă				10 29	5 50
5.54	4.55				D.-Sân.-Mărtin				11.16	6 33
9.30	8 30				Sovarod				11.55	7.15

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numeriĭ încuadraţĭ cu liniĭ maĭ negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.